

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ІСТОРИЧНА УРБАНІСТИКА
Викладач	БОНДАРЕНКО Олександр Володимирович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-24-51
E-mail:	o.v.bondarenko.un@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom або Viber
Пререквізити	Потребує базових знань з всесвітньої історії та історії України

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни викладання навчальної дисципліни «Історична урбаністика» – формування теоретичних знань і компетенцій стосовно загальних історичних тенденцій, закономірностей, характерних і специфічних рис розвитку міст нашої держави як унікального історико-культурного феномену. Вивчення конкретних аспектів історичної урбаністики допоможе краще зрозуміти сучасні проблеми міст, прогнозувати та пропонувати шляхи їх вирішення, забезпечити процес професійної та практичної підготовки здобувачів.

Основними завданнями курсу є формування цілісного уявлення про процеси виникнення та розвитку міст у різні історичні епохи. Курс спрямований на аналіз соціальних, економічних і культурних функцій міста як центру цивілізаційного життя. Важливим завданням є також розвиток навичок критичного осмислення урбанізаційних процесів та їхнього впливу на суспільство. Окрему увагу приділено розумінню місця українських міст у контексті світової історії урбанізації.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основні етапи розвитку міст у світовій історії від античності до сучасності.
- соціальні, економічні та культурні функції міста як центру цивілізаційного розвитку.
- особливості урбанізаційних процесів у різних регіонах світу та їхній вплив на суспільство.
- методи історичного дослідження урбаністики та джерела вивчення історії міст.
- історичні тенденції, закономірності, характерні риси розвитку українських міст.

уміти:

- аналізувати історичні джерела та матеріали, що стосуються розвитку міст у різні епохи.
- порівнювати урбанізаційні процеси в різних регіонах світу та визначати їхні особливості.
- інтерпретувати соціальні, економічні й культурні функції міста в історичному контексті.
- використовувати історичні знання для розуміння сучасних урбаністичних тенденцій та проблем.

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

У процесі організації освітнього процесу в Центральнотериторіальному національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІСТОРИЧНОЇ УРБАНІСТИКИ

Тема 1. Історична урбаністика як наукова дисципліна та її предмет.

Тема 2. Джерела та методи дослідження міської історії.

Тема 3. Концепції розвитку міст у європейській та світовій історіографії.

Тема 4. Урбаністика як міждисциплінарний напрям гуманітарних студій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: ІСТОРІЯ МІСТ У ПРОСТОРІ ТА ЧАСІ

Тема 5. Виникнення та еволюція міст у стародавніх цивілізаціях.

Тема 6. Міста середньовічної Європи: структура та функції.

Тема 7. Урбанізаційні процеси Нового часу та індустріальної доби.

Тема 8. Місто як культурний та соціальний феномен у XX–XXI століттях.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Базова

1. Бондаренко О.В. Міста Наддніпрянської України за імперської доби (1785–1917 рр.): історіографічний дискурс: монографія. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2021. 364 с.
2. Вебер М. Господарство і суспільство. пер. з нім. М. Кушнір. К.: Всесвіт, 2013. 1112 с.
3. Верменич Я. В., Дмитрук В. І., Архипова С. І. Міська історія України: проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 140 с.
4. Верменич Я. Генезис і еволюція міст у контексті історичної регіоналістики і нової локальної історії. *Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства методика літочислення*. Київ: Інститут історії України, 2011. С. 40–60.
5. Верменич Я. Історична локалістика у пошуках дослідницького об'єкта: міська і сільська історії // *Регіональна історія України*. № 4. К., 2010. С. 7–26.
6. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К.: Інститут історії України НАН України, 2011. – 306 с.
7. Верменич Я.В. та ін. Міська історія України – проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання / Я. В. Верменич, В.І. Дмитрук, С. І. Архипова. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 140 с.
8. Зіммель Г. Великі міста і духовне життя. *Незалежний культурологічний часопис "І"*. 2003. № 29: Геній місця. Leopoldis. Львів. Lemberg. Lwow. – С. 315 – 325.
9. Константінова В.К. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – 596 с.
10. Райнер Ліндер. Підприємці і місто в Україні, 1860-1914 рр. (Індустріалізація і соціальна комунікація на Півдні Російської імперії)/ За ред. О.М.Доніка. – Київ-Донецьк: ТОВ «ВПП «Промінь». 2008. 496 с.
11. Рєпіна Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу [Електронний ресурс]. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsvivilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>
12. Чорний Д. М. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 304 с.

Допоміжна

1. Антонович В. Українські міста // Розвідки про міста і міщанства на Україні-Руси в XVI-XVIII ст. – Львів: друкарня НТШ. 1904. Ч.2. С.309-383.
2. Багалій Д. Магдебурзьке право на Лівобічній Україні. Львів: Друкарня НТШ, 1904. Частина II. Розвідки про міста і міщанство на Україні Руси в XV-XVIII в. С. 387-442.
3. Басара Г.Б. Українське провінційне місто як політичне та соціокультурне явище в добу Національно – демократичної революції (березень 1917 – квітень 1918 рр.) Автореф. дис. канд. іст. наук. К., 2003.

4. Бондаренко О.В. Міста Російської імперії дореформеної доби в дорадянській історіографії. *Наукові записки. Серія: Історичні науки*. Випуск 17. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 136–143.
5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV – XVII ст. К., 1995. Т.1 Структура повсякденності: можливе і неможливе. С. 410 - 481
6. Бушин В.С. Нариси з історії Павлограда: До 220-річчя міста. Дніпропетровськ: Ліра, 2004. 304 с.
7. Карліна О. Роль міста в аграрному суспільстві: деякі аспекти проблеми // На службі Клію. Збірник праць на пошану Л. Винара. Київ - Нью – Йорк Торонто – Париж – Львів, 2000. С. 493 – 501.
8. Кук Ф. Модерн, постмодерн і місто. *Незалежний культурологічний часопис "І"*. 2003. № 29: Геній місця. Leopoldis. Львів. Lemberg. Lwow. С. 355 – 369.
9. Місто // Енциклопедія українознавства: Словникова частина. Т. 4. Львів. 1994. С. 1585 – 1596.
10. Тронько П.Т. До питання про статус історичного міста. *Історія України*. Маловідомі імена, події, факти. К., 1996.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – Каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України.
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - Каталог національних бібліотек країн світу.
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - Каталог електронних бібліотек України.
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> - енциклопедії та словники.
6. <http://www.vuzlib.net> -Економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники).
7. <http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/> - Передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського.
8. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - Електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського.
9. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/51917> - Регіональна історія України (Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України).